

Agerhønen

I Martin A. Hansens novelle Agerhønen fortælles der om en fattig arbejderfamilie, der sidder i deres stue en vinteraften. Udenfor stormer og sner det. Inde er der halvkoldt, de har ikke mere at lægge i ovnen. En karbidlampe- det er under første verdenskrig - sender et uhyggeligt, skarpt skær over dem. Olien til hængelampen er sluppet op. Der bliver ikke sagt meget derinde, for hvad er der at sige? Faderen har været indkaldt, pengene er brugt op og vinteren har gjort ham arbejdsløs. Hvor skal de få føden fra? De sidste dage har de kun fået byggrød, og portionerne er blevet mindre og mindre.

Som de sidder tavse i stuen, hører de pludselig gennem stormen et dumpet slag på yderdøren. Hvad kan det betyde? Faderen huskede, at sådan blev der en nat banket på døren. En mand stod udenfor: Du skal afsted i nat, du er indkaldt! Og der var krig endnu. Faderen gik ud. Inde fra stuen hørte de ham spørge: Er her nogen? Lidt efter kom han tilbage. Han bar noget i hænderne. En af småpigerne skreg lidt ved synet af det. Hvad er det dog? hviskede moderen. Det er en agerhøne. Underligt, sagde faderen nærmest for sig selv, den er nok blevet blindet af sneen. Men at den lige skulle ramme døren, så man hørte det -.

Jeg tror godt, man kan forklare det, sagde moderen, og mens småpigerne nænsomt rørte ved fuglen, listede broderen sig tøvende hen til vinduet. Han pressede ansigtet mod den kolde, sorte rude og så ud. Han vidste, hvad han ville få at se. Så blev alt tydeligere, og han så en mørk skikkelse, større end mænd, gå bort mellem træerne.

"Alt på fuglen var blødt og rundt, hovedet med halvlukkede øjne, næbbet, hvorfra der kom lidt rødt. Faderen satte sig igen med avisen, men straks efter kom han alligevel ud i køkkenet til de andre. Næsten hele familien fældede tårer over det, men død var agerhønen jo, og plukkes skulle den, det var jo meningen med den. Den var ingen ting at se til, da fjerene kom af, sørgelig lille. Små krøllede tarme, lever, krås, et ufatteligt lille, fast hjerte kom frem og det var i sit indre, fuglen havde de lysende farver.

Faderen gik ud i vejret, han kom hvid og tilsneet ind igen med en håndfuld frisk persille. Fedt kom på panden, det sidste måske, men nu tog moderen resolut til de yderste reserver, kartoflerne kom i en kasserolle og på ilden, og bunden blev ikke skrabet i selvopgivelse, for hun beredte et håbets festmåltid. Og skønt det var langt over sengetid, blev der bredt dug på bordet, hvid og skøn, selv i karbidlygtens lys.

Men så blev lygten båret udenfor, hvor den kunne hvæse af, og et dyrt tællelys blev tændt på bordet.

Ude i mørket bruste blæsten. De vaskede sig, redte håret, pyntede sig. Så satte de sig ved højtidsbordet. Agerhønen blev delt, og der blev kun lidt til hver, men det er sandhed, at den lille fugl mættede dem alle."

Genfortalt af Herluf Eriksen i
"Den forsømte børnelærdom"
(Gad 1974).